

OPIS TRASY 47. RAJDU POWSTAŃCÓW 1863 ROKU
"ŚLADAMI ŁUKI BAKOWICZA"
27 KWIEŚNIA 2024 R.

START: Spotkanie o godz. 7.30 na Placu Wojewódzkim w Sieradzu. Sprawy organizacyjne.

Przejazd autokarami do Niewiesza. Spotkanie z drużynami z gmin Poddębice, Wartkowice i Uniejów. Uroczyste otwarcie Rajdu w kościele w Niewieszu (godz. 8.45)

Niewiesz leży w powiecie poddębickim w gminie Poddębice. W średniowieczu wieś należała do rodu Chebdów h. Pomian. W XV w. przyjęli oni nazwisko Niewieskich.

Wiadomo, że już w XV w. we wsi znajdował się kościół. Kolejny powstał w wieku XIX, lecz nie przetrwał do dzisiejszych czasów, bowiem został zniszczony w czasie wojny. Obecna świątynia p.w. Wszystkich Świętych pochodzi z lat 1970-1980.

W czasie powstania styczniowego w dniu 23 maja 1863 r. doszło w Niewieszu do bitwy z oddziałem rosyjskim Aleksandra von Broemse. Powstańcami dowodził Kazimierz Eugeniusz Oborski. Bitwa w Niewieszu była jedną z niewielu potyczek, którą można uznać za starcie remisowe z Rosjanami. W bitwie poległo 29 powstańców, których pochowano na miejscowym cmentarzu. Straty Rosjan nie są znane, lecz określa je jako znaczne. Ciekawostką jest to, że w bitwie brał udział ojciec Marii Dąbrowskiej Józef Szumski. Jego grób znajduje się w miejscowości Chlewo w gminie Goszczanów w powiecie sieradzkim.

Na cmentarzu w Niewieszu pochowany został także weteran powstania styczniowego, zmarły w 1930 roku w Warszawie Artur Dzierzbicki, Kawaler Orderu Virtuti Militari, którego miejsce pochówku niestety nie jest znane, a to za sprawą Niemców, którzy podczas wojny celowo niszczyli mogiły polskich bohaterów. We wrześniu 2023 roku na cmentarzu w Niewieszu odsłonięta została tablica upamiętniająca Artura Dzierzbickiego. Na dzień 23 maja 2024 r. planowane jest odsłonięcie w centrum wsi przy kościele kamienia z tablicą poświęconą bitwie w Niewieszu.

Na cmentarzu w Niewieszu znajduje się ponadto zbiorowa mogiła żołnierzy Armii „Poznań” poległych w dniach 6-9 września 1939 r. W odwecie za śmierć żołnierzy niemieckich, Wehrmacht dokonał mordu na kilkudziesięciu mieszkańcach wsi. Ofiary tej zbrodni upamiętnia pomnik znajdujący się przy drodze Uniejów-Poddębice.

Przejsie na cmentarz w Niewieszu, a następnie do Biernacic, gdzie w remizie OSP zostaną przeprowadzone konkursy wiedzy oraz pieśni patriotycznej.

Biernacice leżą w powiecie poddębickim w gminie Wartkowice. Pierwsza wzmianka o Biernacicach pojawiła się w źródłach pisanych w 1392 roku. W XV wieku właścicielami wsi byli wspomniani wcześniej Pomianowie z Niewiesza, którzy przyjęli nazwisko Biernackich. XIX-wieczny właściciel majątku, Feliks Lisiecki ofiarował Biernacice córce, która została żoną Artura Dzierzbickiego. Ten, po wykupieniu Bronowa od Konopnickich stała się jednym z bogatszych posiadaczy ziemskich w okolicy. W Biernacicach znajduje się park dworski, a w nim pozostałości wspaniałego dworu i spichlerz. O zamożności byłych właścicieli może świadczyć fakt, iż do palacu dochodziła linia kolejki wąskotorowej. Biernacice stanowiły w XIX wieku jeden z największych majątków w dawnej guberni kaliskiej (gubernia – odpowiednik polskiego województwa; gubernie wprowadzono na ziemiach polskim pod zaborem rosyjskim, co było jednym z przejawów rusyfikacji).

Przejsie do Bronowa (lasem na północ od drogi 469, a następnie przez Konopnicę).

Bronów to stara miejscowość, która pojawia się w źródłach pisanych po raz pierwszy w 1391 roku. Obecnie leży w powiecie poddębickim w gminie Wartkowice. Pierwszymi właścicielami wsi byli Bronowscy h. Korab, potem Kosowie, a następnie Konopniccy h. Jastrzębiec, po tym jak kupił ją Wawrzyniec Konopnicki, teść Marii Konopnickiej. Poetka zamieszkała tu wraz z mężem Jarosławem w roku 1862, w drewnianym modrzewiowym dworku, który stał się miejscem narodzin ośmiorga dzieci państwa Konopnickich. Pobyt w Bronowie opisuje powstała w 1885 r. książka pt. „Jak się dzieci w Bronowie z Rozalią bawiły”. Po bankructwie Konopnickich

kolejny właściciel Artur Dzierzbicki wybudował w 1902 roku murowany dwór stojący do dnia dzisiejszego. W dworku znajduje się m.in. ekspozycja poświęcona poetce. Konopniccy przenieśli się do Gusina. Maria zmarła we Lwowie w roku 1910 podczas pobytu w tamtejszym sanatorium. Jej grób znajduje się na cmentarzu Łyczakowskim.

Literatura:

- *Po obu stronach Neru*, J. Kita (red.), Łódź-Wartkowice 2023.
- M. Sobczak-Waliś, G. Waliś, *Miejsca pamięci powstania styczniowego na terenie powstańczego województwa kaliskiego*, Kalisz 2013.
- J. Milczarek, *Powstanie styczniowe w Sieradzkim*, Sieradz 1983.
- <http://www.wikipedia.pl>

ZAKOŃCZENIE RAJDU: Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Biernacicach.

Tegoroczny Rajd zorganizowany został przez Zarząd Oddziału PTTK w Sieradzu przy współpracy wielu instytucji i ludzi dobrej woli.

W. D.